

ВИЯВЛЕННЯ ОСНОВНИХ ПРИЧИН ЗБРОЙНИХ КОНФЛІКТІВ МІЖ КРАЇНАМИ У ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ ХХ ст. СТАТИСТИЧНИМ МЕТОДОМ.

Слонь Н.П.

*студент 1 курсу (спеціаліст) Інституту прикладної математики
та фундаментальних наук Національного університету
«Львівська політехніка», спеціальність «міжнародна інформація»,
e-mail: nazar_201212@ukr.net*

Конфлікт, як одне з характерних явищ розвитку суспільства, охоплює різноманітний спектр суперечної дійсності. За словами Р. Дерендорфа, одного з класиків конфліктології, “...парламентська дискусія і громадянська війна, мирні тарифні переговори і страйки, легка внутрішня напруга обумовлена неузгодженістю між індивідами... – всі ці явища відносяться до області вивчення конфлікту”. [1, с.106]

Для виникнення будь-якого соціального зіткнення за основу завжди беруться об’єктивні протиріччя, саме вони стають підґрунтям неузгодженостей між ворогуючими сторонами, при цьому сам конфлікт виступає як один з етапів розвитку протиріччя, який виникає в процесі його наростання. В цей час розбіжності між учасниками не отримують своєчасного врегулювання, що у свою чергу призводить до збройного протистояння.

Війковий конфлікт виступає як найбільш оптимальний спосіб подолання неузгодженостей які виникли. “Це непросте протиріччя, його слід розуміти як специфічний тип взаємодії, в якому перетинаються інтереси суб’єктів суспільних відносин (окремих осіб, груп, верств, класів)”. [2, с.18].

Починаючи з другої половини ХХ ст. серед найпоширеніших причин конфліктів виділяють наступні: [3. с.36]

- а) Війна за національне самовизначення.*
- б) Боротьба ідеологій.*
- в) Боротьба за енергетичні ресурси.*

Після завершення Другої Світової війни, на тогочасній карті світу, з’являються нові країни, які мають на меті реалізувати власні інтереси. Найбільшою проблемою, яка виникає є безкінечні дискусії

щодо спірних земель. Саме цей фактор породжує найпоширеніший вид конфлікту – національне самовизначення. Багато держав отримують свою незалежність в результаті повстань і військових зіткнень, які мають місце, практично на усіх континентах світу. [3. с.69]

Ще один вид конфлікту, який після Другої Світової війни набув не стільки масового як масштабного розповсюдження стала “боротьба ідеологій”, себто зіткнення двох домінуючи класів – капіталізму і соціалізму, який був присутній у двох тогочасних наддержав СРСР та США. Кожна з яких нав’язувала свою точку зору людській спільноті на усіх континентах нашої планети. Світ був поділений на два табори. Уявний розкол проходив по лінії західної та центральної Європи, яка з часом стала полем перехресної ідеологічної битви. Дві наддержави США та СРСР отримали усі важелі влади після перемоги у щойно завершій війні, та мали у своєму розпорядженні значні як і матеріальні так і людські ресурси, а їх вплив на інші країни був колосальний. Тому кожна з них поставила собі за мету, домінування над слабшими та контроль світу в цілому. [4. с. 18]

Ближче до кінця ХХ і початку ХХІ ст. все гостріше постають питання щодо покладів природних запасів нафти і газу які в нас час є головними паливними ресурсами. Їхня кількість і володіння ними – це першочергова задача держав які хочуть отримати владу над іншими у найближчому майбутньому. Розуміючи що запаси джерел енергії є вичерпними, а життя без них неможливим, кожна з країн намагається різними методами спровокувати чи перехилити на свій бік ту територію, яка має у своєму розпорядженні значні поклади сировини. Для прикладу це військово вторгнення США в Ірак під прикриттям загрози тероризму з боку останнього. Воно являється одним із перших та найбільших зіткнень яке отримало розголос на увесь світ. Багато хто з науковців та вчених оцінив ці дії як вдалу операцію під прикриттям, задля отримання і володіння значними запасами нафти.[5. с.12]

Статистичний метод являє собою математичну модель побудови конфліктів, за допомогою прикладних програм. Принцип її побудови, являє собою збір даних по досліджуваних конфліктах. Для свого правильного функціонування він повинна опиратися на певні події, які у свою чергу є окремими соціально-економічними процесами, що відбуваються безперервно упродовж життєдіяльності людства. Саме вони створюють основу для застосування цієї моделі. [6]

Як приклад можна взяти діяльність уряду, заяви, виступи, прийняті рішення, дебати різних груп чи організацій, суперечки правлячих гілок чи опозиції, це все є тією загальною масою подій яка не береться до уваги, проте упродовж усього цього часу – приймалися закони, затверджувалися рішення, а головне підраховувалася їхня кількість, саме вона і відіграє ключову роль у побудові даної моделі. Ще одним зразком підбору даних, якщо дослідження проводяться для конфліктів причиною виникнення якого було національне самовизначення, може бути кількість війська та етнічних груп у певні періоди часу.

Варто зазначити, за допомогою яких джерел інформації, найкраще вивчати і розглядати конфлікти. Мається на увазі точна характеристика протистояння, себто: причини, терміни початку і закінчення, кількість сторін приймаючих участь, к-сть озброєння, запаси харчових, людських та матеріальних ресурсів і т.д. Саме на основі цих поданих матеріалів (їхньої класифікації) ми в змозі провести повну характеристику зіткнення.

Бази даних які в даному випадку потрібні, знаходяться серед Інтернет ресурсів. Один із них є www.systemicpeace.org. “Центр системного миру” (ЦСМ) було засновано в 1997 році. Його головна мета – це інноваційні дослідження щодо проблем у політичному насильстві, яке має місце в динамічній глобальній системі. Також тут проводяться наукові дослідження щодо кількісного аналізу в багатьох проблемних областях які безпосередньо пов’язані з фундаментальними проблемами насильства, а також займають чільне місце у людських відносинах та розвитку суспільства. Особлива увага приділяється різним громадським конфліктам. Регулярно проводяться моніторинги та доповіді, кожна з них будується на загальній, соціально-продуктивній системі на глобальному, регіональному та державному рівнях аналізу, і включає: розгляд розміру конфлікту, причини його початку, управління ним (людський і матеріальний фактор).

Структура даного Інтернет ресурсу є досить зрозуміла для простого користувача. Вона включає в себе широкий спектр інформації яка представлена нам у вигляді таблиць та графіків. Дані для загального поширення, в переважній більшості, подані у формі “Excel” файлів, з якими легко працювати за допомогою прикладних програм Windows.

1. Дарендорф Р. Соціальний конфлікт. – Штутгарт, 1969. - с.106.

2. *Скотт Дж. Конфлікти та шляхи їх подолання. – Київ, 1991. – С. 18.*
3. *Гуржій О.І. Локальні війни та збройні конфлікти другої половини ХХ століття. – Київ, 2006. – 306 ст.*
4. *Бжезинський. Холодна війна та її наслідки // Політика і Час. – 1994. – № 1 та № 2*
5. *Олеарнік П. Зростаючі апетити молодих гігантів. – Київ, 2003. – 148 с.*
6. *G.King “Event count models for international relations and applications”. International Studies Quaterly, 1989.- N33. – p.123-147*